

ИСАБЕЛ АЛИЕНДЕ АКО ДОКОСНЕШ СЪРЦЕТО МИ

Превод от испански: Самул Франсес, 1996

chitanka.info

Амадео Пералта израснал в бандата на баща си и станал наемен убиец като всички мъже от фамилията. Баща му смятал, че училището е за педерастии, „не са необходими книги, за да побеждаваш в живота, а дързост и хитрост“, обичал да казва, затова възпитал децата си в суров дух. Но с годините все пак проумял, че светът много бързо се променя и че сделките му трябва да укрепнат върху по-стабилна основа. Времето на безгрижното плякосване било отстъпило място на корупцията и на прикритото ограбване, бил настъпил часът управлението на богатството да се подчини на модерни критерии, както и да се подобри обликът пред обществото. Събрал децата си и им възложил задачата да завържат приятелство с влиятелни хора и да изучат законите, за да продължат да преуспяват и те, без да бъдат изложени на опасността от преследване. Поръчал им също да си потърсят годеници сред най-старите родове в областта, та дано успеят да изчистят името на семейство Пералта от толкова кални и кървави петна. По онова време Амадео, навършил трийсет и две, бил придобил трайния навик да прелъстява девойки, които по-късно зарязвал, така че идеята за брак никак не му се харесала, но не се осмелил да се противопостави на баща си. Започнал да ухажва дъщерята на един земевладелец, чийто род обитавал тези места вече шест поколения. Въпреки тъмната слава на кандидата девойката го приела, защото била твърде оскъдно надарена с хубост и се бояла да не остане стара мома. И така, двамата започнали едно от познатите скучни провинциални ухажвания. Амадео, който се чувствал неловко с костюма си от бял лен и излъсканите обувки, я посещавал всеки ден под зоркия поглед на бъдещата си тъща или на някоя леля и докато госпожицата поднасяла кафе и сладки от гуаяба^[1], той хвърлял поглед на часовника, като пресмятал в кой момент ще е удобно да се сбогува.

Само няколко седмици преди сватбата се наложило Амадео Пералта да замине по работа далече в провинцията. Така се озовал в Агуа Санта, едно от местата, където никой не се задържа и чието име пътниците рядко запомнят. В горещия следобед вървял по тясната уличка, проклинайки жегата и сладникавия мирис на мармалад от манго, които тегнели във въздуха, когато дочул кристални звуци, като от вода, стичаща се по камъни. Те долитали от скромна къща, с олющена от слънцето и от дъждовете боя като почти всички наоколо. През решетката успял да различи пруст с тъмни плочи и варосани

стени, двор в дъното, а още по-нататък — изненадващо видение — една девойка, която била седнала на земята с кръстосани нозе и крепяла върху коленете си псалтерий^[2] от златистожълто дърво. Известно време я съзерцавал неподвижно.

— Ела, момиче — повикал я накрая. Тя вдигнала поглед и въпреки разстоянието той различил учудените очи и плахата усмивка върху още детското ѝ лице. — Ела с мен — заповядал, по-скоро помолил Амадео с пресъхнал глас.

Тя се поколебала. Последните тонове увиснали във въздуха на двора като въпросителна. Пералта отново я повикал, тя станала и се приближила, той пхнал ръка между железните пръчки на решетката, дръпнал резето, отворил вратата и я хванал за ръка, докато ѝ рецитирал богатия си репертоар на ухажор и се кълнял как я бил виждал в бляновете си, как я бил търсил през целия си живот и не би си позволил да я остави да си отиде, как тя била отредената му от съдбата жена — ала той можел и да си спести всичко това, защото девойката била проста по дух и не разбирала смисъла на думите му, макар да изглеждала очарована от благозвучието на гласа му. Ортенсия току-що била навършила петнайсет години и тялото ѝ било готово за първата ласка, въпреки че тя не го съзнавала, а и не би съумяла да облече в думи своите вълнения и трепет. За него било толкова лесно да я отведе до колата си и да я откара до една поляна, че само след час вече я бил забравил напълно. Не си спомнял за нея и когато седмица по-късно тя се появила неочаквано един следобед в дома му, на сто и четирийсет километра разстояние, с жълтата си памучна роба, обути с платненки и понесла псалтерия си под мишница, пламнала от любовна треска.

Четирийсет и седем години по-късно, когато измъкнали Ортенсия от дупката, в която била погребана жива, и отвсякъде надошли журналисти, за да я снимат, тя самата вече не помнела името си, нито как се била озовала там.

— Защо я държахте затворена като клето животно? — понечили да узнаят репортерите от Амадео Пералта.

— Защото така ми се прииска — най-спокойно отвърнал той. По онова време бил навършил осемдесет години, но паметта му била бистра както винаги, само дето не можел да проумее защо вдигат такъв шум за нещо, случило се толкова отдавна.

Не бил склонен да дава обяснения. Бил човек с властен глас, глава на семейството и прадядо, чийто поглед никой не смеел да срещне, дори свещениците го поздравявали със сведена глава. През дългия си живот умножил наследството, оставено от баща му, станал собственик на всички земи — от развалините на испанската крепост, та чак до държавната граница, сетне се насочил към политическата кариера и така се превърнал в най-могъщата личност в областта. Оженил се за грозната дъщеря на земевладелеца, от която се сдобил с девет законни наследници, а други жени му народили кой знае още колко извънбрачни деца, без той да запомни нито една от тях, защото сърцето му било изгубило завинаги способността да обича. Единствената, която не успял да отпише окончателно, била Ортенсия, останала неизличима в съзнанието му като упорит кошмар. След кратката среща с нея сред треволяка на поляната той се завърнал в своята къща, при своята работа и при скучната си годеница от почтено семейство. Ортенсия била тази, която го търсила, докато го открила, тя била тази, която застанала на пътя му и се хванала здраво за ризата му с потресаващото покорство на робиня. „Виж ти бъркотия — бил си помислил той тогава, — точно когато ми предстои да се ожена с музика и блясък, тази откачена хлапачка ми се изпречва на пътя.“ Бил понечил да се освободи от нея, но като я погледнал, с жълтата ѝ роба и умоляващи го очи, му хрумнало, че ще е истинско разточителство да не се възползва от случая, и решил да я скрие, докато измисли някакъв изход от положението.

Та така, почти от небрежност, Ортенсия се озовала в избата на една изоставена захарна фабрика на фамилията Пералта, където останала погребана цял живот. Помещението било обширно, влажно и тъмно, задушно през лятото и мразовито през някои нощи на сухия сезон, а наредбата му се свеждала до няколко стари мебели и един сламеник. Амадео Пералта не намерил време да го обзаведе по-добре, макар че понякога давал воля на фантазията си и си представял как ще превърне девойката в заложница като в източните приказки, обвита в ефирен тюл и обградена от паунови пера, брокатени кенари, лампи с пъстроцветни стъкла, позлатени мебели с извити крака и власати килими, по които той да ходи бос. Щял да го направи може би, стига тя да му напомняла обещанията, но Ортенсия била като нощно пиле, като сляпата птица гуачаро, обитаваща най-тъмните пещери, и се нуждаела

само от малко храна и вода. Жълтата ѝ роба изгнила върху гърба ѝ и накрая тя останала гола.

— Той ме обича, винаги ме е обичал — заявила Ортенсия, когато съседите я измъкнали. За толкова години затворничество била изгубила способността да говори и гласът ѝ излизал на тласъци, като предсмъртно хъркане.

Първите седмици Амадео прекарал в подземиято безкрайни часове с нея, задоволявайки апетита си, който му се струвал неутолим. От страх да не я открият и ревнив дори към собствените си очи, не пожелал да я изложи на естествената светлина и оставил да прониква само един слаб лъч през отдушника. Лудували в тъмнината в пълен безпорядък на чувствата, кожата им излъчвала плам, а сърцата си усещали сякаш превърнати в гладни раци. Ароматите и вкусовете придобивали там особени качества. При всеки допир в полумрака успявали да проникнат в самата същност на другия и да се потопят в най-потайните си намерения. В това място ехото повтаряло гласовете им, стените връщали усилените техните гукания и целувки. Подземиято се преобразило в запечатана стъкленица, където две издути замаяни създания се преобръщали като палави близнаци, плаващи в зародишните си води. Известно време се лутали в абсолютна интимност, която погрешно приемали за любов.

Когато Ортенсия заспивала, любовникът ѝ излизал да потърси нещо за хапване и още преди тя да се събуди, се завръщал с подновено желание да я вземе в прегръдките си. Може би очаквали да се любят така до смърт, сразени от страстта, да се погълнат взаимно или да изгорят като факел с два ствола; но нищо подобно не се случило. Обратно, станало най-предвидимото и баналното, най-лишеното от всякаква величественост. Не изминал и месец и Амадео Пералта изпитал умора от игрите, които започнали да се повтарят, усетил как влагата разяжда ставите му и започнал да мисли за другото, което съществувало извън тази пещера. Бил дошъл часът да се завърне в света на живите, за да хване отново юздите на съдбата си.

— Чакай ме тук, момичето ми. Отивам навън, за да стана много богат. Ще ти донеса подаръци, рокли и скъпоценности като на царица — казал ѝ той на раздяла.

— Искам деца — отвърнала му тя.

— Деца не, но ще имаш кукли.

През следващите месеци Пералта забравил за роклите, за скъпоценностите и куклите. Посещавал Ортенсия всеки път, когато се сещал за нея — невинаги, за да се любят, понякога само за да я слуша как свири на псалтерий някаква старинна мелодия, обичал да я гледа как гали струните, приведена над инструмента. Случвало се и толкова да бърза, та не успявал да размени с нея нито дума, само напълвал делвите ѝ с вода, оставял една торба с продукти и си тръгвал. Когато забравил да го стори в продължение на девет дни и я намерил полумъртва, разбрал, че е необходимо да потърси някой, който да му помага да се грижи за затворничката, защото семейството му, пътуванията му, неговите сделки и обществени задължения заемали цялото му време. Една непроницаема индианка се заела със задачата. Тя държала ключа от катинара и редовно влизала да почисти оная тъмница, както и да изчегърта лишеите, които покривали тялото на Ортенсия — нежна и бледа растителност, почти недоловима за невъоръженото око, с мирис на разорана земя и на изоставеност.

— Не ви ли беше жал за тази окаяна жена? — попитали индианката, която също била задържана по обвинение в съучастие с похитителя, но тя не отговорила, само погледнала решително с неустрашими очи и изплюла една хрчка, черна от тютюна.

Не, не ѝ било жал, защото вярвала, че другата била робиня по призвание и като такава била намерила щастието си или пък че била идиотка по рождение и, подобно на толкова други в нейното състояние, се чувствала по-добре затворена, отколкото изложена на подигравките и опасностите на улицата. Ортенсия не допринесла с нищо, за да промени мнението на своята надзирателка — нито веднъж не проявила любопитство по отношение на света, не направила опит да излезе и да вдъхне от свежия въздух, нито се оплакала от каквото и да било. Не изпитвала и скука, съзнанието ѝ било спряло в някой момент от детството, а самотата съвсем я объркала. В действителност тя постепенно се превръщала в подземно създание. В тази гробница сетивата ѝ се изострили, научила се да вижда невидимото, обкръжили я въображаеми духове, които я водели за ръка в други измерения на всемира. Докато тялото ѝ оставало свито в ъгъла, Ортенсия пътешествала в звездното пространство като частица, носеща послание, овладявайки някаква тъмна територия на живот отвъд разума. Да би имала огледало, за да се огледа, тя сигурно би се

ужасила от себе си, но тъй като не можела да се види, не разбрала как се руши, не си дала сметка за люспите, които покрили кожата ѝ, за копринените буби, свили пашкули в дългите ѝ коси, превърнати в кълчища, за оловносивите облаци, забулили очите ѝ, вече мъртви от толкова взирание в полуздрача. Не усетила как ушите ѝ порастват, за да уловят и най-слабите и далечни звуци отвън — смеха на децата в училищното междучасие, камбанката на продавача на сладолед, птиците в полет, ромона на реката. Не забелязала и това, че краката ѝ, в миналото грациозни и здрави, се изкривили, за да се пригледят към необходимостта да седи мирно или пък да пълзи, нито че ноктите на нозете ѝ пораснали като на звяр, а костите се превърнали в стъклени тръби, че коремът ѝ хлътнал и ѝ поникнала гърбица. Само ръцете ѝ запазили своята форма и размер, защото били заети винаги в упражнения с нейния псалтерий, макар че пръстите вече не помнели научените мелодии, а вместо това изтръгвали от инструмента плача, който не излизал от гърдите ѝ. Отдалеч Ортенсия приличала на тъжна панаирджийска маймунка, ала отблизо будела безкрайна жалост. Тя не узнала за нито една от уродливите си промени, в паметта си съхранявала ненакърнен своя образ и продължавала да бъде същата онази девойка, чието отражение видяла за последен път в автомобилното стъкло на Амадео Пералта в деня, когато я отвел в нейното леговище. Въобразявала си, че е все тъй хубава, и се държала по начин, сякаш било истина, затова споменът за красотата ѝ останал закътан вътре в нея и всеки, който би приближил достатъчно, щял да го зърне под външността ѝ на праисторическо джудже.

А през това време Амадео Пералта, богат и вдъхващ страх, разпростирал мрежата на своята власт върху цялата област. Всяка неделя сядал начело на дългата маса заедно със своите синове и внуци от мъжки пол, със своите привърженици и съратници и с нарочно поканените политици и военни, към които се отнасял с шумна сърдечност, нелишена от необходимата доза високомерие, за да не се забравя кой е господарят. Зад гърба му шушукали за неговите жертви, за всички онези, които бил разорил или за които се разпоредил да изчезнат, за подкупите, давани на властите, за това, че половината от богатството си дължал на контрабандата — но никой не дръзвал да потърси доказателства. Говорело се също, че Пералта държал една жена затворена в някакво подземие. Тази част от черната легенда се

повтаряла с повече увереност, отколкото другата — за незаконните му сделки; в действителност много хора знаели за нея и с времето тя се превърнала в публична тайна.

Един следобед в най-голямата жега три дечица избягали от училище, за да се изкъпят в реката. Прекарали около два часа, джапайки в крайбрежната кал, после тръгнали без посока край старата захарна фабрика на фамилията Пералта, закрыта две поколения порано, когато тръстиката престанала да носи печалба. Мястото имало славата на омагьосано, говорело се, че оттам долитат демонски звуци, а мнозина твърдели, че са виждали една рошава вещица, която призовавала душите на мъртвите роби. Въодушевени от приключението, момчетата проникнали в имението и приближили до фабриката. Скоро събрали смелост да влязат в развалините, обиколили обширните помещения с дебели кирпичени стени и с греди, прогризани от дървояди, поровили се в поникналите от пода бурени, в купищата боклук и кучешки изпражнения, в прогнилите тухли и змийските гнезда. Като си придавали смелост с шеги и се побутвали, те стигнали до мелничната зала — огромно помещение, останало под открито небе, с парчетии от изпотрошени машини, където дъждът и слънцето били създали една невъобразима градина и където им се сторило, че долавят пронизващия лъх на захар и пот. Когато страхът им попрещинал, те чули съвсем ясно чудовищна песен. Разтреперани, понечили да отстъпят, но притегателната сила на ужаса надделяла над страха и те останали да слушат сгушени, докато в челата им не се забил и последният й тон. Малко по малко преодолели вцепенеността си, отърсили се от уплахата и започнали да дирят произхода на странните звуци, толкова различни от всяка позната музика — и така открили врата на равнището на пода, заключена с катинар, която не успели да отворят. Разтърсили тоя затварящ входа дъсчен капак и оттам ги лъхнала в лицето неопикуема воня на звяр в клетка. Повикали, но никой не им отвърнал, само чули от другата страна приглушено задъхано дишане. Тогава побягнали, като огласявали с виковете, че са открили вратата към ада.

Нямало как да бъде премълчана шумотевицата, предизвикана от децата — и така съседите най-сетне се уверили в онова, което подозирали от десетилетия. Първи пристигнали майките, последвали децата си, и започнали да се взират през пролуките в жлебовете на

вратата. Те също чули ужасяващите звуци на псалтерий, твърде различни от простичката мелодия, накарала някога Амадео Пералта да поспре на една уличка в Агуа Санта и да изтрие потта от челото си. След тях надошли в безпорядък любопитни и едва накрая, когато се насъбрала цяла тълпа, се появили полицаи и пожарникари, които откъртили вратата с брадви и проникнали в дупката със своите лампи и пожарникарски инструменти. В пещерата намерили едно голо същество с провиснала на гънки бледа кожа, което влачело по пода сиви кичури коса и виело, уплашено от шума и светлината. Това била Ортенсия, заблестяла като седефена мида под безпощадната светлина на пожарникарските фенери, полусляпа, с прогнили зъби и с толкова слаби крака, че почти не можела да се изправи. Единственият признак за човешкия ѝ произход бил старият псалтерий, притиснат към скута ѝ.

Новината възбудила негодувание в цялата страна. Телевизионните екрани и вестниците показали жената, измъкната от дупката, където била прекарала целия си живот, едва покрита с един шал, който някой наметнал на раменете ѝ. Безразличието, обграждало затворничката близо половин век, за броени часове отстъпило място на страстното желание да бъде отмъстена и да ѝ се помогне. Съседите спонтанно организирали наказателни групи, за да линчуват Амадео Пералта, нападнали къщата му, измъкнали го влачешком и само полицията, която успяла навреме да го изтръгне от ръцете им, попречила да го разкъсат на площада. За да потулят вината си, задето толкова време не се били погрижили за нея, всички пожелали да направят нещо за Ортенсия. Събрали пари, за да я обезпечат с пенсия, струпали тонове дрехи и лекарства, от които не се нуждаела, а няколко благотворителни организации се заели да изстъргват кирта ѝ, да подстрижат косите ѝ и да я облекат от глава до пети, докато не я превърнали в най-обикновена старица. Монахините ѝ осигурили легло в приюта за бедни и в продължение на месеци я държали вързана, за да не избяга обратно в подземие, и така най-сетне тя привикнала към дневната светлина и се примирила да живее заедно с други човешки същества.

Като се възползвали от обществения гняв, подклаждан от печата, многобройните врагове на Амадео Пералта набрали най-сетне смелост, за да се нахвърлят като лешояди срещу него. Властите, покровителствали неговите злоупотреби дълги години, стоварили

върху му тоягата на закона. Новината заела всеобщото внимание достатъчно време, за да успеят да вкарат стария деспот в затвора, сетне започнала да се разсейва и постепенно потънала в забрава. Отритнат от роднини и приятели, превърнат в символ на всичко гнусно и отвратително, той прекарал в затвора сред враждебното обкръжение на пазачи и събратя по нещастие, докато го настигнала смъртта. Оставал в килията си и никога не излязъл на двора с другите арестанти. Оттам можел да чува шума от улицата.

Всеки ден, в десет часа сутринта, Ортенсия отивала с боязливата си походка на луда до затвора и връчвала на постовия при портала една топла тенджерка за осъдения.

— Той почти никога не ме остави гладна — казвала тя на пазача с извинителен тон.

После сядала на тротоара да посвири със своя псалтерий, изтръгвайки от струните непоносими вопли на агония. Някои минувачи ѝ давали монети с надеждата да я разсеят и да я накарат да спре.

Свит от другата страна на стената, Амадео Пералта слушал тези звуци, които идвали сякаш от дън земя и му късали нервите. Този всекидневен упрек би трябвало да означава нещо, ала той не можел да си спомни какво. Понякога го обземал пристъп на вина, но начаса паметта му изневерявала и образите от миналото се изгубвали в гъста мъгла. Не знаел защо се намира в тази гробница и малко по малко забравил света на светлината, отдавайки се на злочестието си.

[1] Широко разпространен в Латинска Америка тропически плод. — Б.пр. ↑

[2] Старинен струнен инструмент, подобен на цитра. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.